

İlkokul Öğrencilerinin Okula Yönelik Metaforik Algıları¹

Züleyha Ertan Kantos² ve Asiye Toker Gökçe³

Öz

Bu çalışmanın amacı, ilkökullü öğrencilerinin okula, okul yönetimine, öğretmenlere ve okul çalışanlarına ilişkin görüşlerini, ürettikleri metaforlar aracılığıyla ortaya koymaktır. Bu araştırma, nitel araştırma desenlerinden olgu bilim deseniyle gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubu 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Ankara'da bir ilkökullü dördüncü sınıfta okuyan 100 öğrenci oluşturmaktadır. Katılımcıların 48'i kız, 57'si erkek öğrencidir. Verinin analizinde içerik analizinden yararlanılmıştır. Araştırma bulgularına göre okul; öğrenciler tarafından arkadaşlığın sevgi ve saygının olduğu bir yer olarak kabul edilmiştir. Okul yöneticileri, okulda disiplin ve otorite kaynağı olarak görülmüştür. Öğrenciler, öğretmenlerini daha çok sevgi ve eğitim-öğretimle ilgili metaforlarla ilişkilendirmişlerdir. Okul çalışanları ile ilgili metaforik algıları olumlu bulunmuştur. Araştırma sonuçlarına göre ilkökullü öğrencilerinin; okula, okul yöneticilerine, öğretmenlerine ve okul çalışanlarına ilişkin algıları olumlu çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Öğrenci, öğretmen, metafor, okulyöneticisi, okul

Metaphorical perceptions of primary school students about school context

Abstract

The aim of this study is to reveal the opinions of primary school students about school context including school administrators, teachers and school employees through the metaphors they produced. The study group of the research which was carried out in phenomenology is 100 students in the 4th grade of a primary school in Ankara in the academic year of 2016-2017. 48 of the participants were female and 57 were male. Content analysis was used in the analysis of the obtained data. According to the findings; the school was accepted by students as a place in which friendship, love and respect. School administrators were seen as a source of discipline and authority in the school. The students mostly associated their teachers with metaphors about love and education. Metaphoric perceptions of school workers were found to be positive. According to the results of the research, primary school students' perceptions about school, school administrators, teachers and school workers were positive.

Keywords: Student, teacher, metaphor, school administrators, school

Atıf İçin / Please Cite As:

Ertan Kantos, Z. ve Toker Gökçe, A. (2022). İlkokul öğrencilerinin okula yönelik metaforik algıları. *Uluslararası Medeniyet Çalışmaları Dergisi*, VII (1), 59-81.

¹ Bu çalışma 12. Uluslararası Eğitim Yönetimi Kongresi'nde bildiri olarak sunulmuştur.

² Dr., Milli Eğitim Bakanlığı, zuliseratan@gmail.com.

ORCID: 0000-0002-3372-4967

³ Doç. Dr., Kocaeli Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, asi.gokce@kocaeli.edu.tr.

ORCID: 0000-0003-1909-1822

Giriş

Okul, bireyler kadar toplumu da etkileyen önemli bir örgüttür. Okulun görevi bireyin; sosyal, ekonomik ve politik değerlerini geliştirerek topluma uyumunu sağlamaktır. Bu uyum sürecinin zorunlu ilk basamağı ilkokuldur. Bireyin ilkokulla ilgili algıları diğer eğitim basamaklarını da etkileyebilir. Bu bağlamda ilkokul öğrencilerinin okulla, okul yöneticileriyle, öğretmenleri ve okul çalışanlarıyla ilgili algılarının belirlenmesi önem taşımaktadır. İlkokuldan sonra gelen eğitim basamağına öğrencinin devamını sağlamak, yani eğitimde sürekliliği sağlamak elde edilecek verilerin iyi yorumlanıp ilkokuldan sonraki eğitim kademelerinin şekillendirilmesine kaynak teşkil edebilecektir.

Bu çalışma, ilkokul öğrencilerinin okula yönelik metaforik algılarını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Metaforlar; örgütü, örgütün kültürünü metaforların diliyle anlamamıza yardım eder (Ertan-Kantos,2011). Metaforlar, şemalar gibi minyatür modellere benzemektedir. Bu özellik metaforları güçlü yapmaktadır. Metaforlar, düşüncelerin düzenlenmesini, yapılan ve işlenen konularla ilgili ileri adım atılmasını engelleyen gözle görülemeyen unsurların haritalarının yaratılmasına yardım ederler. Yönetimde yaratıcılık için metaforlar gereklidir (Hurst, 2000). Metaforlar örgütü açıklamaya çalışırken, özelliklerin bilinen bağlamdan bilinmeyenlere transferine yardımcı olmaktadır. Metaforlar bu transfer ile karmaşıklığı ve soyutu yeni görüş açısından görmeye olanak sağlamaktadır (Balcı, 1993). Aslında metaforlar sembolik birer biçim ve gerçeğin alternatif kavramlarla ifadesidirler. Bu anlatımda canlandırma özgürdür. Metaforlar, bir fikri, bir düşüncüyü, bir eylemi, bir sözcük veya deyimle herhangi bir duruma veya objeye benzeterek ifade etme biçimidir (Erdem ve Şatır, 2000). Nietzsche' ye (1968, Akt: Bates, 2001) göre metafor oluşturmaya dönük yönelim, kategorileştirme, sınıflandırma ve ilişki kurma süreçleriyle ilişkilidir. İfade ve etkileme gücü, gücü elde etmek için kullanılmaktadır. Yani metaforlar olgulara spesifik bir bakış açısı sağlamaktadır (Martinez, Sauleda&Huber, 2001). Morgan (1991) metaforları dünyayı anlamamıza ve kavrayışımıza yarayan bir düşünme ve görme biçimi olarak ifade eder. Balcı'ya göre (1999) metaforik düşünme iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde bir olgu durum ya da kavramın açıklanması istenen özne, İkinci bölümde ise terimler aracılığıyla kullanılan metaforlar da araştırılır.

Bireylerin algılarını anlamada metaforlardan, birçok alanda olduğu gibi eğitimde de yararlanılmaktadır. Alanyazına bakıldığında, özellikle eğitimin mihenk taşı konumunda olan okullara yönelik metafor çalışmalarına sıkça rastlanmaktadır. Türkiye'de de okula yönelik birçok metafor çalışmasına rastlanmaktadır. Örneğin, Inbar (1996), öğretmen ve öğrencilerin kendilerine, okula ve okul müdürlerine yönelik algılarını metafor çalışması ile sorgulamıştır. Söz konusu çalışmada, öğrencilerin okulu fabrikaya, bahçeye, aileye, organizmaya, takıma, arı kovanına, hayvanat bahçesine benzettiği belirlenmiştir. Yıldırım ve Uğur (2011) ortaöğretim öğrencilerinin müdür algılarını metaforlar aracılığı ile araştırmıştır. Bu çalışmada, öğrencilerin müdürleri yasakçı, para toplayan, kuralcı, otoriter, yaşlı, ayırmacı olarak algıladıkları belirlenmiştir. Söz konusu araştırmacılar, ayrıca ideal okul yöneticisinin, öğrenciler tarafından anlayışlı, para toplamayan, hoşgörülü, tecrübeli ve bilgili olarak tanımlandığını da ortaya koymuşlardır. Özdemir de (2012) ortaöğretim öğrencilerinin metaforik algılarını sorguladığı çalışmasında öğrencilerin okul algılarının, gelir ve cinsiyet durumuna göre farklılaştığını belirlemiştir. Söz konusu araştırmacı, sınıf düzeyi arttıkça olumlu okul algısının azaldığını, ailenin gelir düzeyi arttıkça da olumlu okul algısının azaldığını ortaya koymuştur. Balcı (1999) araştırmasında öğrencilerin okulu otoriter, disiplinli, kaotik bir yer olarak algıladıklarını belirtmiştir. Toker-Gökçe ve Bülbül (2014) okulun insan kaynağını oluşturan unsurlarla ilgili yaptıkları metafor araştırmalarında öğrencilerin büyük çoğunluğunun okul yöneticilerini otoriter ve bürokratik olarak algıladıklarını belirtmişlerdir. Saban (2008) ilkokul öğrencilerinin okulu sevgi ve dayanışma, bilgi kazanılan, bir yer olarak belirttikleri bulgusuna ulaşmıştır. Aydoğdu (2008) okul ile ilgili araştırmasında 6, 7 ve 8. sınıf öğrencilerinin okulu bilgi veren, koruyan ve güven veren, bir yer olarak belirttikleri bulgusuna ulaşmıştır. Bülbül ve Toker-Gökçe (2015), öğrencilerin okulu hapisane, bilgi veren, geliştiren yer, arkadaşlık ve dayanışma ortamı olarak gördüğü belirlenmiştir. Ural, Aydemir, Gökçe ve Kavak'ın (2016) da ortaokul 8. sınıfta okuyan öğrencilerinin öğrenci olmaya yönelik metaforik algılarını araştırdığı çalışmada, öğrencilerin öğrenci olmayı çaba, gayret, gelişme ve büyüme, bir hedefi başarmak, değişkenlik ve zorlanma olarak algıladıklarını ortaya çıkarmıştır. Aktepe, Uzunöz, Sarıçam, (2020) ortaokul öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinde çalışkanlık değerine yönelik metafor algıları ile ilgili yaptıkları çalışmada 5.sınıf öğrencilerinin daha çok somut kavramları, 8.sınıfların ise daha çok soyut kavramları metafor olarak

kullandıkları bulunmuştur. Uzunöz, Aktepe, Özağaçhanlı, (2020) sosyal bilgiler öğretmen adaylarının tasarruf değerine ilişkin metaforik algıları üzerine çalışmışlardır. Toy, Uzunöz, Aktepe, Meydan (2020) sosyal bilgiler öğretmen adaylarının özgürlük değerine ilişkin metafor algılarının incelenmesi ile ilgili yaptıkları araştırmada ise en fazla metafor üretilen temalar sırasıyla; sınırsızlık, sınırlılık ve yaşam kaynağı olarak belirlenmiştir. Sınırsızlık temasında kuş, gökyüzü ve güvercin; sınırlılık temasında uçurtma ve kafes; yaşam kaynağı temasında ise, su en sık kullanılan metaforlar olmuştur. Örneklerde de görüldüğü gibi çeşitli eğitim kademelerinde öğrenci algılarını anlamada metaforlardan yararlanılmaktadır. Okul, bireyler kadar toplumu da etkileyen önemli bir örgüttür. Okulun görevi bireyin; sosyal, ekonomik ve politik değerlerini geliştirerek topluma uyumunu sağlamaktır. Bu uyum sürecinin zorunlu ilk basamağı ilkökuldür. Bireyin ilkokulla ilgili algıları diğer eğitim basamaklarını da etkileyebilir. Bu bağlamda ilkökul öğrencilerinin okulla, okul yöneticileriyle, öğretmenleri ve okul çalışanlarıyla ilgili algılarının belirlenmesi önem taşımaktadır. İlkokuldan sonra gelen eğitim basamağına öğrencinin devamını sağlamak, yani eğitimde sürekliliği sağlamak elde edilecek verilerin iyi yorumlanıp ilkökuldan sonraki eğitim kademelerinin şekillendirilmesine kaynak teşkil edebilecektir.

Bu çalışma, ilkökul öğrencilerinin okula yönelik metaforik algılarını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Metaforlar; örgütü, örgütün kültürünü metaforların diliyle anlamamıza yardım eder (Ertan-Kantos,2011). Metaforlar, şemalar gibi minyatür modellere benzemektedir. Bu özellik metaforları güçlü yapmaktadır. Metaforlar, düşüncelerin düzenlenmesini, yapılan ve işlenen konularla ilgili ileri adım atılmasını engelleyen gözle görülemeyen unsurların haritalarının yaratılmasına yardım ederler. Yönetimde yaratıcılık için metaforlar gereklidir (Hurst, 2000). Metaforlar örgütü açıklamaya çalışırken, özelliklerin bilinen bağlamdan bilinmeyenlere transferine yardımcı olmaktadır. Metaforlar bu transfer ile karmaşıklığı ve soyutu yeni görüş açısından görmeye olanak sağlamaktadır (Balcı, 1993). Aslında metaforlar sembolik birer biçim ve gerçeğin alternatif kavramlarla ifadesidirler. Bu anlatımda canlandırma özgürdür. Metaforlar, bir fikri, bir düşüncüyü, bir eylemi, bir sözcük veya deyimle herhangi bir duruma veya objeye benzeterek ifade etme biçimidir (Erdem ve Şatır, 2000). Nietzsche' ye (1968, Akt: Bates, 2001) göre metafor oluşturmaya dönük yönelim, kategorileştirme, sınıflandırma ve ilişki kurma süreçleriyle ilişkilidir. İfade ve etkileme gücü, gücü elde etmek için kullanılmaktadır. Yani metaforlar olgulara spesifik bir bakış açısı sağlamaktadır (Martinez, Saulede&Huber, 2001). Morgan (1991) metaforları dünyayı anlamamıza ve kavrayışımıza yarayan bir düşünme ve görme biçimi olarak ifade eder. Balcı'ya göre (1999) metaforik düşünme iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde bir olgu durum ya da kavramın açıklanması istenen özne, İkinci bölümde ise terimler aracılığıyla kullanılan metaforlar da araştır.

Bireylerin algılarını anlamada metaforlardan, birçok alanda olduğu gibi eğitimde de yararlanılmaktadır. Alanyazına bakıldığında, özellikle eğitimin mihenk taşı konumunda olan okullara yönelik metafor çalışmalarına sıkça rastlanmaktadır. Türkiye'de de okula yönelik birçok metafor çalışmasına rastlanmaktadır. Örneğin, Inbar (1996), öğretmen ve öğrencilerin kendilerine, okula ve okul müdürlerine yönelik algılarını metafor çalışması ile sorgulamıştır. Söz konusu çalışmada, öğrencilerin okulu fabrikaya, bahçeye, aileye, organizmaya, takıma, arı kovanına, hayvanat bahçesine benzettiği belirlenmiştir. Yıldırım ve Uğur (2011) ortaöğretim öğrencilerinin müdür algılarını metaforlar aracılığı ile araştırmış. Bu çalışmada, öğrencilerin müdürleri yasakçı, para toplayan, kuralcı, otoriter, yaşlı, ayırmacı olarak algıladıkları belirlenmiştir. Söz konusu araştırmacılar, ayrıca ideal okul yöneticisinin, öğrenciler tarafından anlayışlı, para toplamayan, hoşgörülü, tecrübeli ve bilgili olarak tanımlandığını da ortaya koymuşlardır. Özdemir de (2012) ortaöğretim öğrencilerinin metaforik algılarını sorguladığı çalışmasında öğrencilerin okul algılarının, gelir ve cinsiyet durumuna göre farklılaştığını belirlemiştir. Söz konusu araştırmacı, sınıf düzeyi arttıkça olumlu okul algısının azaldığını, ailenin gelir düzeyi arttıkça da olumlu okul algısının azaldığını ortaya koymuştur. Balcı (1999) araştırmasında öğrencilerin okulu otoriter, disiplinli, kaotik bir yer olarak algıladıklarını belirtmiştir. Toker-Gökçe ve Bülbül (2014) okulun insan kaynağını oluşturan unsurlarla ilgili yaptıkları metafor araştırmalarında öğrencilerin büyük çoğunluğunun okul yöneticilerini otoriter ve bürokratik olarak algıladıklarını belirtmişlerdir. Saban (2008) ilkökul öğrencilerinin okulu sevgi ve dayanışma, bilgi kazanılan, bir yer olarak belirttikleri bulgusuna ulaşmıştır. Aydoğdu (2008) okul ile ilgili araştırmasında 6, 7 ve 8. sınıf öğrencilerinin okulu bilgi veren, koruyan ve güven veren, bir yer olarak belirttikleri bulgusuna ulaşmıştır. Bülbül ve Toker-Gökçe (2015), öğrencilerin okulu hapisane, bilgi veren, geliştiren yer, arkadaşlık ve dayanışma ortamı olarak gördüğü belirlenmiştir. Ural, Aydemir, Gökçe ve Kavak'ın (2016) da ortaokul 8. sınıfta okuyan

öğrencilerinin öğrenci olmaya yönelik metaforik algılarını araştırdığı çalışmada, öğrencilerin öğrenci olmayı çaba, gayret, gelişme ve büyüme, bir hedefi başarmak, değişkenlik ve zorlanma olarak algıladıklarını ortaya çıkarmıştır. Aktepe, Uzunöz, Sarıçam, (2020) ortaokul öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinde çalışkanlık değerine yönelik metafor algıları ile ilgili yaptıkları çalışmada 5.sınıf öğrencilerinin daha çok somut kavramları, 8.sınıfların ise daha çok soyut kavramları metafor olarak kullandıkları bulunmuştur. Uzunöz, Aktepe, Özağaçhanlı, (2020) sosyal bilgiler öğretmen adaylarının tasarruf değerine ilişkin metaforik algıları üzerine çalışmışlardır. Toy, Uzunöz, Aktepe, Meydan (2020) sosyal bilgiler öğretmen adaylarının özgürlük değerine ilişkin metafor algılarının incelenmesi ile ilgili yaptıkları araştırmada ise en fazla metafor üretilen temalar sırasıyla; sınırsızlık, sınırlılık ve yaşam kaynağı olarak belirlenmiştir. Sınırsızlık temasında kuş, gökyüzü ve güvercin; sınırlılık temasında uçurtma ve kafes; yaşam kaynağı temasında ise, su en sık kullanılan metaforlar olmuştur. Örneklerde de görüldüğü gibi çeşitli eğitim kademelerinde öğrenci algılarını anlamada metaforlardan yararlanılmaktadır.

Amaç

Bu çalışmanın amacı, ilkokul öğrencilerinin okul bağlamına yönelik metaforik algılarını ortaya koymaktır. Araştırmanın alt problemleri aşağıdaki gibidir:

1. İlkokul öğrencilerinin okula yönelik metaforik algısı nasıldır?
2. İlkokul öğrencilerinin okul yöneticilerine yönelik metaforik algısı nasıldır?
3. İlkokul öğrencilerinin öğretmenlere yönelik metaforik algısı nasıldır?
4. İlkokul öğrencilerinin okul çalışanlarına yönelik metaforik algısı nasıldır?

Yöntem

Araştırmanın Modeli/ Deseni

İlkokul öğrencilerinin okullarına yönelik algılarını metaforlar aracılığıyla ortaya koymayı amaçlayan bu çalışma, nitel araştırma desenlerinden olgu bilim deseninde gerçekleştirilmiştir. Yıldırım ve Şimşek'e (2006) göre olgu bilim, bize tamamıyla yabancı olmayan fakat tam anlamını kavrayamadığımız olguları araştırma için uygundur. Nitel araştırma tekniğinin doğal ortama uyum sağlaması, algıların açıklanmasının sağlanması ve araştırma desenin katı olmaması, araştırma yapan kişinin katılımcı rolünün olması ayrıca, tümevarımsal bir analize sahip olması önemli özelliklerindedir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2016-2017 eğitim öğretim yılında Ankara'da bulunan bir ilkokulun dördüncü sınıfında okumakta olan 100 öğrenci oluşturmaktadır. Katılımcıların 48'i kız, 52'si erkek öğrencidir.

Verilerin Toplanması

Araştırma kapsamında oluşturulan soru formu eğitim bilimler alanından üç uzman ve iki ilkokul öğretmeninden görüş alınarak oluşturulmuştur. Öğrencilere araştırmacılar tarafından hazırlanmış olan soru formu verilerek, bu soru formlarını bir ders saati içinde doldurmaları istenmiştir. Soru formunda öğrencilere, okula, okul yöneticisine, öğretmenlere ve okuldaki diğer çalışanlara yönelik sorular (örneğin, Okulunuzun neye benzetirsiniz, neden?, Okulunuzda sevdiğiniz şeyler nelerdir?, Okul müdürünüzü neye benzetirsiniz, neden? gibi). Böylece katılımcıların okula, okul yöneticisine, öğretmenlere ve okuldaki diğer çalışanlara yönelik görüşleri ile bu görüşlerinin gerekçeleri belirlenmeye çalışılmıştır. Öğrencilerden bu sorulara yazılı olarak cevap vermeleri istenmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırma için elde edilen veriler, metafor analizi Saban(2008) ve içerik analizi ile analiz edilmiştir. Bu süreçte elde edilen veri kodlanarak, frekans değerleri elde edilmiştir. Öğrencilerin geliştirdikleri metaforlar ve okul ile ilgili düşünceleri üç bölümde analiz edilmiştir. Birinci

bölümde öğrencilerin geliştirdikleri metaforlar Saban (2008) analiz edilmiştir. Birinci bölümün analiz işleminin basamakları şunlardır:

1. Metaforların verilen sorulara göre ayrıştırılması: Bu işlem için 10 ayrı form alınarak öğrencilerin her bir soruya verdikleri cevaplar ve metaforlar ayrı ayrı işlenmiştir. Oluşturulan metaforların hepsi bu formlara işlenmiştir. Katılımcıların hepsi 4. sınıf öğrencisi olduğu için metaforun yanına “Ö” ve kişinin numarasını belirtmek içinde sayı işlenmiştir. 105 Öğrenciye ulaşılmıştır. Fakat, 5 öğrenciden alınan veriler anlamsızdır. Bu nedenle 5 öğrencinin formu analiz işlemine alınmamıştır. Toplam 100 öğrenci ile çalışılmıştır.

2. Alt Problemlere göre metaforların sınıflandırması yapılmıştır: 10 ayrı forma yazılan metaforlar alt probleme göre gruplanmıştır.

3. Alt problemlere göre gruplanan metaforların kategorilenmesi yapılmıştır: Bu aşamada öğrencilerin ürettikleri metaforlar, okul, yönetici ve öğretmen olgularına yönelik olarak; 5 kategoriye ayrılmıştır.

4. Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması: Toplanan verilerin toplanma aşamaları, rapor ve sonuca nasıl ulaşıldığının ayrıntılı anlatılması nitel araştırmanın geçerliliğini belirler (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Bu çalışmada bu kısımlar özellikle ayrıntılı olarak anlatılmıştır. Araştırmanın güvenilirliğini de sağlamak için oluşturulan kategorilere ayrıştırılan metaforlar iki ayrı öğretim görevlisi ve iki sınıf öğretmeni tarafından da okunmuştur ve onayları alınmıştır.

5. Analiz aşaması: Toplanan verilerin frekans ve yüzdeleri bulunmuştur. Ayrıca, frekans ve yüzdeler verilerin çözümlenmesinde kullanılmıştır. Fakat, yüzde bölümü tablolara konulmamıştır. Çünkü araştırma kapsamındaki kişi sayısı 100 olduğu için frekans ve yüzde değeri aynıdır. Yıldırım ve Şimşek’e (2006) göre içerik analizinde, birbirine benzeyen veriler belirli kavramlar ve temalar etrafında bir araya getirilir ve bunlar anlaşılabilir şekilde organize edilerek yorumlanır. Araştırmanın ikinci bölümünde öğrencilere okul ve öğretmenler ile ilgili düşünceleri sorulmuştur. Öğrencilerin okul ve öğretmenle ilgili düşüncelerin kategorilenmesine gerek kalmamıştır. Çünkü, sevilen ve sevilmeyen yönler olarak en başta kategoriye ayrılmıştır. Bu bölümde sadece alt problemlere göre sınıflama yapılmış ve sonra frekansları alınmıştır.

Araştırmanın üçüncü bölümünde ise öğrencilere “okulu kitaba mı yoksa krala mı benzetirsiniz?”, “Krala benzetirseniz acımasız bir krala mı yoksa demokrat bir krala mı benzetirsiniz, neden?” sorularına verilen cevapların yüzde ve frekansları alınmıştır.

Bulgular

İlkokul Öğrencilerinin Okul ile İlgili Metaforik Algılarına İlişkin Bulgular

Metaforların ayrıştırılması ve alt problemlere göre sınıflandırılması aşamasında belirlenen ölçütlere göre araştırmanın birinci alt probleme göre 100 katılımcıya ait metafor listesi Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1. Öğrencilerin Okula Yönelik Geliştirdikleri Metaforlar

Metafor adı	f	Metafor Adı	f
ev	40	hastane	3
kitap	5	beyin	3
organ	1	saray	3
işyeri	1	şato	2
yuva	5	akıl	2
insan	1	zihin	1
oyuncak ev	1	ülkenin beyin noktası	1
çiçek	1	dünya	2
kaplumbağa	2	bilgi yuvası	2
fabrika	1	birleşme yerine	1
gezme alanı	3	bilgi evine	2
barınak	5	dayanışma yeri	1
oyun yeri	1	öğrenim hapishanesi	1

parti evi	1	cehennem	1
geridönüşüm merkezi	1	sıkıcı bir yer	1
etüt	1	krallık	1
resim	1		
ağaç	1		
makine	1		
Toplam	73		27
			100

Tablo 1’de görüldüğü gibi 40 öğrenci okulu eve benzetmiştir. Beşer öğrenci; kitaba, yuvaya, barınağa üçer öğrenci hastane, gezme alanı, beyin ve saraya, ikişer öğrenci; şato, dünya, kaplumbağa, bilgi yuvası ve akla benzetmişlerdir. Kalan 19 öğrenci ise okulu organ, işyeri, oyuncak ev, fabrika, oyun yeri, parti evi, geri dönüşüm merkezi, etüt, resim, ağaç, makine, zihin, ülkenin beyin noktası, birleşme yeri, dayanışma yeri, öğrenim hapisanesi, cehennem, sıkıcı bir yer, krallığa benzetmişlerdir. Öğrencilerin okullarına ilişkin ürettikleri metaforlardan oluşturulmuş kavramsal kategoriler ve frekans değerleri Tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 2. Öğrencilerin Okul ile İlgili Geliştirdikleri Metaforların Kavramsal Kategorileri

Kavramsal Kategoriler	f	Metafor adı (n=35)
<i>Otoriter ve disiplinli bir Ortam olarak okul</i>	12	Öğrenim hapisanesi (n=1), fabrika(n=1), krallık (n=1), Makine (n=1), işyeri (n=1), organ(n=1), beyin(n=5), insan (n=1)
<i>Öğretim ve öğrenimin olduğu bir ortam olarak okul</i>	18	Bilgi yuvası(n=2), etüt (1), geri dönüşüm merkezi(n=1), ülkenin beyin noktası(n=1), zihin (n=1), akıl (n=2), dünya (n=2), kitap(n=5), ağaç (1), bilgi evi(n=2)
<i>Olumsuz davranışların olduğu bir ortam olarak okul</i>	5	Sıkıcı bir yer(n=1), cehennem(n=1), Hastane (n=3)
<i>Eğlenme ve güzel bir ortam olarak okul</i>	11	Parti evi (n=1), oyun yeri(n=1), oyuncak ev(n=1), gezme alanı(n=1), saray (n=3), şato (n=2), resim(n=1), çiçek(n=1)
<i>Arkadaşlık, sevgi ve dayanışma ortamı olarak okul</i>	54	Ev (n=40), barınak(n=5), yuva(n=5), kaplumbağa(n=2), dayanışma yeri(n=1), birleşme yeri(n=1)
Toplam	100	

Tablo 2’de görüldüğü gibi öğrenciler tarafından geliştirilen 35 metafordan 5 adet kavramsal kategori ortaya çıkmıştır. Bu kategoriler “Otoriter ve disiplinli bir ortam olarak okul”, “Öğretim ve öğrenimin olduğu bir ortam olarak okul”, “Olumsuz davranışların olduğu bir ortam olarak okul”, “Eğlenme ve güzel bir ortam olarak okul”, “Arkadaşlık, sevgi ve dayanışma ortamı olarak okul” biçiminde sıralanabilir. Her bir kategoride yer alan metaforlar ve öğrencilerin ifadelerine yönelik bulgular ise aşağıdaki gibidir:

“Otoriter ve disiplinli bir ortam olarak okul” Kategorisine Yönelik Bulgular

Öğrenim hapisanesi (n=1), fabrika(n=1), krallık (n=1), makine (n=1), işyeri (n=1), organ(n=1), beyin(n=5), insan (n=1) metaforları yer almaktadır. Araştırmaya katılan 12 öğrenci (%12) okulu “Disiplinli ve otoriter bir ortam olarak” algıladıklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin veri toplama aracında yer alan “Neden benzettiğinizi yazınız.” ifadesine verdikleri cevaplardan bazıları aşağıdaki gibidir:

Ö47: “Organa benziyor, çünkü her kişi bir organ.”

Ö40: “Beyine benzetirim, çünkü içinde çok bilgili insan var.”

Ö9: “Okul fabrikaya benzer, çünkü çok büyük, bir şeyler üretiriz.”

Ö44: “Okul işyerine benzer, çünkü içinde çalışanlar var.”

Ö50: “Okulu öğrenim hapisanesine benzetiyorum, çünkü hep bilgi ve çıkamıyoruz.”

Ö14: “Beyine benzetirim, çünkü bir akıl.”

Ö3: “Okulu bir makinaya benzetirim, çünkü okulun da bir makine gibi bölümleri var hepsi çalışır.”

Ö90: “Beyine benzetirim, çünkü her şey yeniden yapılır, bozulmaz.”

“Öğretim ve öğrenimin olduğu bir ortam olarak okul” Kategorisine Yönelik Bulgular

Bilgi yuvası(n=2), etüt (1), geri dönüşüm merkezi(n=1), ülkenin beyin noktası(n=1), zihin (n=1), akıl (n=2), dünya (n=2), kitap(n=5), ağaç (1), bilgi evi(n=2) metaforları yer almaktadır. Araştırmaya katılan 18 öğrenci (%18) okulu “Öğretim ve öğrenimin olduğu bir ortam olarak” algıladıklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin veri toplama aracında yer alan “Neden benzettiğinizi yazınız.” ifadesine verdikleri cevaplardan bazıları aşağıdaki gibidir:

Ö74: “Kitaba, çünkü kitap gibi bilgi doludur.”

Ö16: “Okulumu geri dönüşüm merkezine benzetirim, çünkü bizim okul geri dönüşüme çok önem verir.”

Ö53: “Okulu ülkenin beyin noktasına benzetiyorum, çünkü okulumu çok seviyorum. Her şey okulda öğrenilir.”

Ö61: “Bilgi yuvasına benzetirim, çünkü bilgi veren çok fazla kişi var. Öğretmenler bilgi dolu.”

Ö23: “Okulumu dünyaya benzetirim, çünkü çok bölümlü ve birçok insan var.”

“Olumsuz davranışların olduğu bir ortam olarak okul” Kategorisine Yönelik Bulgular

Sıkıcı bir yer(n=1), cehennem(n=1), hastane (n=3) metaforları yer almaktadır. Araştırmaya katılan 5 öğrenci (%5) okulu “Olumsuz davranışların olduğu bir ortam olarak” algıladıklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin veri toplama aracında yer alan “Neden benzettiğinizi yazınız.” ifadesine verdikleri cevaplardan bazıları aşağıdaki gibidir:

Ö73: “Okulu çok sıkıcı bir yere benzetirim, çünkü çok sıkılıyorum.”

Ö37: “Cehenneme benzetirim, çünkü okulu sevmiyorum ama öğretmen ve arkadaşlarımı seviyorum.”

Ö29: “Hastaneye benzetirim, çünkü koridorlar çok uzun ve çok yaralanan öğrenciler oluyor.”

“Eğlenme ve güzel bir ortam olarak okul” Kategorisine Yönelik Bulgular

Parti evi (n=1), oyun yeri(n=1), oyuncak ev(n=1), gezme alanı(n=1), saray (n=3), şato (n=2), resim(n=1), çiçek(n=1) metaforları yer almaktadır. Araştırmaya katılan 11 öğrenci (%11) okulu “Eğlenme ve güzel bir ortam olarak” algıladıklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin veri toplama aracında yer alan “Neden benzettiğinizi yazınız.” ifadesine verdikleri cevaplardan bazıları aşağıdaki gibidir:

Ö59: “Saraya benziyor, çünkü çok güzel bir yer.”

Ö68: “Şatoya benziyor, çünkü şatonun tepesi bizim okulun tepesine benziyor.”

Ö39: “Oyun yerine benzetirim, çünkü çok güzel oyun oynarız.”

Ö24: “Parti evine benzetirim, çünkü çok eğleniyorum.”

Ö72: "Oyuncak eve benzetirim, çünkü içinde küçük insanlar var ve çok eğleniyorum."

"Arkadaşlık, sevgi ve dayanışma ortamı olarak okul" Kategorisine Yönelik Bulgular

Ev(n=40), barınak(n=5), yuva(n=5), kaplumbağa(n=2), dayanışma yeri(n=1), birleşme yeri(n=1) metaforları yer almaktadır. Araştırmaya katılan 55 öğrenci (%55) okulu "Arkadaşlık, sevgi ve dayanışma ortamı olarak" algıladıklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin veri toplama aracında yer alan "Neden benzettiğinizi yazınız." ifadesine verdikleri cevaplardan bazıları aşağıdaki gibidir:

Ö51: "Eve benzetiyorum, çünkü bütün gün okuldayız."

Ö 34: "Eve benzetirim, çünkü onu evim gibi korurum."

Ö18: "Evime benzetirim, çünkü yuva gibi çok sıcak."

Ö11: "Eve benzetirim, çünkü okul ikinci evim zamanımın çoğu okulda geçer."

Ö10: "Yuvaya benzetirim, çünkü okul bizi korur."

Ö4: "Eve benzetirim, çünkü okulda kendimi evimde gibi hissederim."

Ö3: "Eve benzetirim, çünkü evim gibi rahat bir yer."

Ö6: "Okulumu eve benzetirim, çünkü çeyreğinden bir iki kat fazlası okulda geçer."

Ö20: "Okulumu yuvaya benzetirim, çünkü günümün 6 saati okulda geçiyor ve çok eğleniyorum."

Ö33: "Kaplumbağaya benzetirim, çünkü hem yavaştır hem de yuvadır."

Metafor imgelerinin oluşmasında konu ya da durum ile ilgili olumlu ve olumsuz düşünceler önemlidir. Bu nedenle öğrencilere okulu neye benzetirsiniz? Sorusunun yanında okulun sevdiğiniz ve sevmediğiniz yönünü yazınız. Açık uçlu sorusu sorulmuştur. Öğrencilerin, okulları ile ilgili geliştirdikleri metafor imgelerinin oluşmasına neden olduğu düşünülen okulun sevilen ve sevilme yönleri Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 3: Okulun Sevilen ve Sevilme Yönleri

Okulun sevilen yönler	f	Okulun sevilme Yönler	f
• öğretmenim,	7	• gürültü,	15
• dersler,	2	• tuvaletler pis olması,	
• beden eğitim dersi	4	• saygısız davranışlar,	22
• kitaplar ve kitap okumak,	3	• okulun dış rengini	2
• bilgi almak,	5	• yerlerin pis olması	1
• oyun parkının olması,	3	• teneffüslerin kısa olması	7
• spor salonunun olması,	3	• beden eğitim dersine çıkmamak,	4
• okulun bahçesinde bulunan kaplumbağalar,	1	• oyun oynanılmamak,	3
• laboratuvar olması,	3	• arkadaşlarım,	3
• okulumuzun beyaz bayrak alması,	1	• kantinin yeri ve sıra olması,	4
• kantin olması,	6	• masa ve sıralarını,	3
• oyun oynamak,	5	• kavga olması,	3
• teneffüsler,	5	• okul malına zarar verilmesi,	6
• arkadaşlarım,	7	• sınıfların kirli olması,	2
• yazı yazmak,	1	• küfürlü konuşmalar,	4
• her şeyi,	2	• posterler,	1
• ağaçlı büyük bahçesinin olması,	11	• kapının sürekli açık olması,	1
• kuralların olması,	1	• herkesin birbirine çarpması,	5
• temiz olmasını,	6	• hiçbir şey,	5
• iki katlı olmasını,	3	• bahçenin pis olması,	5
• eğlenceli olması,	2	• akıllı tahtanın olmaması,	5
		• yerlerin beton olması,	1

• eğitimi,	2	• sıkıcı,	
• herkesin mutlu olması,	3	• kuralların olması,	1
• çalışanlarını,	1		
• dolapları,	1		2
• yazı tahtasını,	2		2
• yemek saatini,	1		5
• koridorların kısa olması,	1		
• sıraların demir olması,	1		1
• merdivenlerden inmek,	1		
• Atatürk çerçevesi,	2		1
• sınıfımı,	1		
• sıcak olması,	2		2
	1		2
Toplam	100		

Tablo 3'te görüldüğü gibi okulun sevilen yönlerine 11 öğrenci (%11) ağaçlı büyük bahçe demiştir. Yedişer öğrenci öğretmenim ve arkadaşlarım, altışar öğrenci(%6) kantinin olması, temizliğini; beşer öğrenci(%5) oyun oynamak, bilgi almak, teneffüs; 4 öğrenci (%4) beden eğitim dersi: üçer öğrenci (%3) spor salonunun olması, oyun parkının olması, laboratuvarın olması, iki katlı olması, herkesin mutlu olması, kitap okumak; ikişer öğrenci (%2) dersler, sınıfımı, her şeyi, eğlenceli olması, kaplumbağaların olması, eğitimi, yazı tahtasını, Atatürk çerçevesini, birer öğrenci (%1) yazı yazmak, kurallarını, çalışanlar, dolaplar, beyaz bayrak olması, yemek saati, koridorların kısa olması, sıraların demirden olması, merdivenlerden inmek, sıcak olması demişlerdir. Okulun sevilmeyen yönlerine 22 öğrenci (%22) tuvaletlerin pis olmasını, 15 öğrenci (%15) gürültüyü, 7 öğrenci (%7) yerlerin pis olmasını, beşer öğrenci (%5) sınıfların kirli olması, küfürlü konuşmalar, bahçenin pis olması; dörder öğrenci(%4) kavga olması, oyun oynatılmaması, teneffüslerin kısa olması; üçer öğrenci beden eğitim dersine çıkmamak, arkadaşlarım, kantinin yeri, kantinde sıra olması; ikişer öğrenci(%2) masa ve sıralarını, saygısız davranışlar, herkesin birbirine çarpması, kuralların olması, hiçbir şey, birer öğrenci(%1) okul malına zarar verilmesi, posterler, kapının açık olması, okulun dış rengi, akıllı tahtanın olmayışı, sıkıcılık, yerlerin beton olmasını sevmediklerini belirtmişlerdir.

İlkokul Öğrencilerinin Okul yöneticileri ile İlgili Metaforik Algılarına İlişkin Bulgular

Tablo 4'te ilkokul öğrencilerinin okul müdürü ve müdür yardımcısı ile ilgili geliştirdikleri metaforlar bulunmaktadır.

Tablo 4. Öğrencilerin Okul Yöneticilerine Yönelik Geliştirdikleri Metaforlar

<i>Metafor adı (Müdür)</i>	<i>f</i>	<i>Metafor Adı</i>	<i>Metafor adı (Müdür)</i>
yönetmen	3	sincap	5
deprem	6	haberci	10
bilgin	3	susturucu	6
komutan	5	mühendis	1
tsunami	1	şövalye	8
baş	10	aslan	4
ev sahibi	3	beyin	5
prens	4	melek	1
aslan	2	beyinin yarısı	7
kaplumbağa	1	bir zeka oyunu	2
tavşan	1	keloğlan	2
hakim	2	bilgi kutusu	5
bacak	2	adaletli bir kitaba	7
çocuk	2	şeker	1
başkan	6	agresif bir insana	8
melek	2	kral	5
arı	2	su	1

düzeltilici	4	elektrik süpürgesi	2
karınca	2	otobüsçü	1
diken	2	abiye	4
baba	5	ayak	3
pamuk	2	bacak	4
bilgi kutusu	3	kalbe	2
kitap kurdu	3	baba	2
dede	5	hakim	2
ayak	3	akraba	1
çanta	2		
kitap	5		
dinozor	1		
beyin	8		
Toplam			100

Tablo 4'te görüldüğü gibi öğrencilerin okul müdürleri ile ilgili geliştirdikleri 10 öğrenci (%10) başa, 8 öğrenci (%8) beyine, altışar öğrenci(%6) depreme, başkana; beşer öğrenci (%5) komutana, babaya, dedeye, kitaba; dörder öğrenci(%4) prense, düzelticiye; üçer öğrenci sırasıyla yönetmen, bilgin, ev sahibi, bilgi kutusu, kitap kurdu, ayağa; ikişer öğrenci(%2) aslana, hakime, karıncaya, bacağa, çocuğa, meleğe, arıya, dikene, pamuğa, çantaya; birer öğrenci (%1) tsunami, kaplumbağa, tavşana, dinozora benzetirim demişlerdir. Müdür yardımcısını 10 öğrenci(% 10) haberciye; sekizer öğrenci (%8) şövalye, agresif bir insana; yedişer öğrenci (% 7) beynin yarısı, adaletli bir kitaba, 6 öğrenci (%6) susturucu; beşer öğrenci beyin, bilgi kutusu, kral, sincap; dörder öğrenci (%4) aslana, bacağa, abiye; 3 öğrenci(%3) ayağa; ikişer öğrenci(%2) bir zeka oyununa, Keloğlan'a, elektrik süpürgesine, babaya, kalbe, hakime; birer öğrenci (%1) akraba ve mühendise benzetmişlerdir.

Öğrencilerin okul müdürü ve müdür yardımcısına ilişkin geliştirdikleri metaforlardan oluşturulmuş kavramsal kategoriler ve frekans değerleri Tablo 5'te yer almaktadır.

Tablo 5. Öğrencilerin Okul Yöneticilerine Yönelik Geliştirdikleri Metaforların Kavramsal Kategorileri

Kavramsal Kategoriler(n=5)	f	Metafor adı (n=31)
<i>Otoriter ve disiplinli bir Ortam olarak okul</i>	40	Yönetmen (n=3), komutan(n=5), hâkim, (n=2), başkan (n=6), baş (n=10), aslan(n=2), düzeltici (n=4), beyin (n=8)
<i>Öğretim ve öğrenimin olduğu bir ortam olarak okul</i>	27	Bilgin (n=3), karınca (n=2), bilgi kutusu(n=3), kitap kurdu (n=3), ayak (n=3), çanta (n=2) kitap (n=5), tavşan (n=1), kaplumbağa (n=1), bacak (n=2), arı (n=2)
<i>Olumsuz davranışların olduğu bir ortam olarak okul</i>	10	Tsunami (n=1), diken(n=2), deprem (n=6), dinozor(n=1)
<i>Eğlenme ve güzel bir ortam olarak okul</i>	8	Prens (n=4), melek(n=2), pamuk (n=2)
<i>Arkadaşlık, sevgi ve dayanışma ortamı olarak okul</i>	15	Baba (n=5), dede(n=5), çocuk(n=2), ev sahibi(n=3)
Toplam	100	

Tablo 5'te görüldüğü gibi öğrenciler tarafından geliştirilen 31 metafordan 5 adet kavramsal kategori ortaya çıkmıştır. Bu kategoriler "Otoriter ve disiplinli bir ortam olarak okul", "Öğretim ve öğrenimin olduğu bir ortam olarak okul", "Olumsuz davranışların olduğu bir ortam olarak okul", "Eğlenme ve güzel bir ortam olarak okul", "Arkadaşlık, sevgi ve dayanışma ortamı olarak

okul" biçiminde sıralanabilir. Her bir kategoride yer alan metaforlar ve öğrencilerin ifadelerine yönelik bulgular ise aşağıdaki gibidir

"Otoriter ve disiplinli bir ortam olarak okul" Kategorisine Yönelik Bulgular

Yönetmen(n=3), komutan(n=5), hâkim (n=2), başkan(n=6),baş (n=10),aslan(n=2), düzeltici (n=4), beyin (n=8) metaforları yer almaktadır. Araştırmaya katılan 40 öğrencinin (%40) okul müdürü ile ilgili geliştirdikleri metaforlar bu kategoriye girmiştir. Öğrencilerin veri toplama aracında yer alan "Neden benzettiğinizi yazınız." ifadesine verdikleri cevaplardan bazıları aşağıdaki gibidir:

Ö32: *"Okul müdürümü çok çalışan bir beyine benzetirim, çünkü tüm okulu beynin tüm organları yönettiği gibi yönetir."*

Ö61: *"Okul Müdürümü okul başkanına benzetirim, çünkü okulu o yönetir."*

Ö66: *"Okul müdürümüzü yönetmene benzetirim, çünkü okulu o yönetir."*

Ö54: *"Okul müdürünü komutana benzetirim, çünkü okulu yönetir."*

Ö93: *"Okul müdürümü hâkime benzetirim, çünkü adil biridir."*

"Öğretim ve öğrenimin olduğu bir ortam olarak okul" Kategorisine Yönelik Bulgular

Bilgin(n=3), karınca (n=2), bilgi kutusu(n=3), kitap kurdu (n=3), ayak (n=3), çanta (n=2), kitap (n=5), tavşan (n=1), kaplumbağa (n=1), bacak (n=2), arı (n=2) metaforları yer almaktadır. Araştırmaya katılan 27 öğrencinin (%27) okul müdürü ile ilgili geliştirdikleri metaforlar bu kategoriye girmiştir. Öğrencilerin veri toplama aracında yer alan "Neden benzettiğinizi yazınız." ifadesine verdikleri cevaplardan bazıları aşağıdaki gibidir:

Ö58: *"Okul müdürümüzü adaletli bir kitaba benzetirim, çünkü yaramaz öğrencilere hak ettiklerini veriyor."*

Ö16: *"Müdürümüzü kaplumbağa ve tavşana benzetiyorum. Okulda çalışırken çok fazla konuşmaz, ama okul içerisinde çok hızlı hareket eder."*

Ö91: *"Bacağa benzetirim, çünkü çok işi var koşturup duruyor"*

"Olumsuz davranışların olduğu bir ortam olarak okul" Kategorisine Yönelik Bulgular

Tsunami (n=1), diken(n=2), deprem (n=6), dinazor (n=1) metaforları yer almaktadır. Araştırmaya katılan 10 öğrencinin (%10) okul müdürü ile ilgili geliştirdikleri metaforlar bu kategoriye girmiştir. Öğrencilerin veri toplama aracında yer alan "Neden benzettiğinizi yazınız." ifadesine verdikleri cevaplardan bazıları aşağıdaki gibidir:

Ö37: *"Okul müdürümüz dikene benzer, çünkü çok sinirli."*

Ö52: *"Depreme benzetirim, çünkü o geldiğinde herkes dağılır."*

"Eğlenme ve güzel bir ortam olarak okul" Kategorisine Yönelik Bulgular

Prens (n=4), melek(n=2), pamuk (n=2) metaforları yer almaktadır. Araştırmaya katılan 8 öğrencinin (%8) okul müdürü ile ilgili geliştirdikleri metaforlar bu kategoriye girmiştir. Öğrencilerin veri toplama aracında yer alan "Neden benzettiğinizi yazınız." ifadesine verdikleri cevaplardan bazıları aşağıdaki gibidir:

Ö60: *"Okul müdürümü prense benzetiyorum, çünkü çok hoş ve anlayışlı biridir."*

"Arkadaşlık, sevgi ve dayanışma ortamı olarak okul" Kategorisine Yönelik Bulgular

Baba (n=5), dede(n=5), çocuk(n=2), ev sahibi(n=3) metaforları yer almaktadır. Araştırmaya katılan 15 öğrencinin (%15) okul müdürü ile ilgili geliştirdikleri metaforlar bu kategoriye girmiştir. Öğrencilerin veri toplama aracında yer alan "Neden benzettiğinizi yazınız." ifadesine verdikleri cevaplardan bazıları aşağıdaki gibidir:

Ö23: *"Okul müdürümü çocuklara benzetiyorum, çünkü çocukları çok seviyor."*

Ö12: "Okul müdürümüz bizi bir baba gibi korur."

Öğrencilerin okul müdür yardımcısına ilişkin ürettikleri metaforlardan oluşturulmuş kavramsal kategoriler ve frekans değerleri Tablo 6'da yer almaktadır.

Tablo 6. Öğrencilerin Okul Müdür Yardımcısına Yönelik Geliştirdikleri Metaforların Kavramsal Kategorileri

Kavramsal Kategoriler(n=5)	f	Metafor adı (n=30)
Otoriter ve disiplinli bir Ortam olarak okul	47	beyin(n=5), beyin yarısı (n=7), şövalye (n=8), haberci(n=10), hakim(n=2), aslan (n=4), susturucu (n=6), kral(n=5)
Öğretim ve öğrenimin olduğu bir ortam olarak okul	26	mühendis(n=1), bilgi kutusu (n=5), kitap (n=7), bir zeka oyunu (n=2), elektrik süpürgesi(n=2),su(n=1),ayak (n=3), bacak (n=4),otobüsçü (n=1)
Olumsuz davranışların olduğu bir ortam olarak okul	13	sinçap(n=5), agresif biri (n=8)
Eğlenme ve güzel bir ortam olarak okul	5	şeker(n=2), Keloğlan(n=2), melek(n=1)
Arkadaşlık, sevgi ve dayanışma ortamı olarak okul	9	kalp (n=2), baba(n=2), akraba(n=1), abi(n=4)
Toplam	100	

Tablo 6'da görüldüğü gibi öğrenciler tarafından geliştirilen 30 metafordan 5 adet kavramsal kategori ortaya çıkmıştır. Bu kategoriler "Otoriter ve disiplinli bir ortam olarak okul", "Öğretim ve öğrenimin olduğu bir ortam olarak okul", "Olumsuz davranışların olduğu bir ortam olarak okul", "Eğlenme ve güzel bir ortam olarak okul", "Arkadaşlık, sevgi ve dayanışma ortamı olarak okul" biçiminde sıralanabilir. Her bir kategoride yer alan metaforlar ve öğrencilerin ifadelerine yönelik bulgular ise aşağıdaki gibidir

"Otoriter ve disiplinli bir ortam olarak okul" Kategorisine Yönelik Bulgular

Beyin(n=5), beynin yarısı (n=7), şövalye (n=8), haberci(n=10), hakim (n=2) aslan (n=4), susturucu (n=6), kral(n=5) metaforları yer almaktadır. Araştırmaya katılan 47 öğrencinin (%47) müdür yardımcısı ile ilgili geliştirdikleri metaforlar bu kategoriye girmiştir. Öğrencilerin veri toplama aracında yer alan "Neden benzettiğinizi yazınız." ifadesine verdikleri cevaplardan bazıları aşağıdaki gibidir:

Ö32: "Müdür yardımcımızı beynin çok büyük bir parçasına benzetirim, çünkü müdürle birlikte okulu yönetir."

Ö51: "Müdür yardımcısını şövalyeye benzetirim, çünkü müdürün her dediğini yapar."

Ö50: "Müdür yardımcımızı haberciye benzetirim, çünkü her şeyi o haber verir."

Ö16: "Müdür yardımcımızı aslana benzetirim, çünkü korkusuz hareket eder."

"Öğretim ve öğrenimin olduğu bir ortam olarak okul" Kategorisine Yönelik Bulgular

Mühendis(n=1), bilgi kutusu (n=5), kitap (n=7), bir zeka oyunu (n=2), elektrik süpürgesi(n=2),su(n=1),ayak (n=3), bacak (n=4),otobüsçü (n=1)metaforları yer almaktadır. Araştırmaya katılan 26 öğrencinin (%26)müdür yardımcısı ile ilgili geliştirdikleri metaforlar bu kategoriye girmiştir. Öğrencilerin veri toplama aracında yer alan "Neden benzettiğinizi yazınız." ifadesine verdikleri cevaplardan bazıları aşağıdaki gibidir:

Ö49: "Müdür yardımcımızı elektrik süpürgesine benzetirim, çünkü çok çalışır."

Ö58: "Müdür yardımcımızı adaletli bir kitaba benzetirim, çünkü yaramaz öğrencilere hak ettiklerini veriyor."

Ö76: "Müdür yardımcımızı bir zekâ oyununa benzetirim, çünkü okulda çözülemeyen şeyleri o çözer."

Ö91: “Bacağa benzetirim, çünkü koşturup duruyor.”

Ö11: “Mühendise benzetirim, çünkü okulda bozulan her şeyi o yapar.”

Ö21: “Müdür yardımcımız suya benzer, çünkü çiçeğin yardımcısı sudur.”

“Olumsuz davranışların olduğu bir ortam olarak okul” Kategorisine Yönelik Bulgular

Sincap(n=5), agresif biri (n=8) metaforları yer almaktadır. Araştırmaya katılan 13 öğrencinin (%13) müdür yardımcısı ile ilgili geliştirdikleri metaforlar bu kategoriye girmiştir. Öğrencilerin veri toplama aracında yer alan “Neden benzettiğinizi yazınız.” ifadesine verdikleri cevaplardan bazıları aşağıdaki gibidir:

Ö60: “Müdür yardımcımızı sincaba benzetirim, çünkü bize çok bağıyor.”

Ö59: “Müdür yardımcımızı çok agresif birine benzetiyorum, çünkü bize çok bağıyor.”

Ö45: “Müdür yardımcımızı susturucuya benzetirim, çünkü gürültü yapan sınıfları o susturuyor.”

“Eğlenme ve güzel bir ortam olarak okul” Kategorisine Yönelik Bulgular

Şeker(n=2), Keloğlan(n=2), melek(n=1) metaforları yer almaktadır. Araştırmaya katılan 5 öğrencinin (%5) müdür yardımcısı ile ilgili geliştirdikleri metaforlar bu kategoriye girmiştir. Öğrencilerin veri toplama aracında yer alan “Neden benzettiğinizi yazınız.” ifadesine verdikleri cevaplardan bazıları aşağıdaki gibidir:

Ö23: “Müdür yardımcımızı şekere benzetirim, çünkü şeker gibi tatlı biridir.”

“Arkadaşlık, sevgi ve dayanışma ortamı olarak okul” Kategorisine Yönelik Bulgular

Kalp (n=2), baba(n=2), akraba(n=1), abi(n=4) metaforları yer almaktadır. Araştırmaya katılan 9 öğrencinin (%9)müdür yardımcısı ile ilgili geliştirdikleri metaforlar bu kategoriye girmiştir. Öğrencilerin veri toplama aracında yer alan “Neden benzettiğinizi yazınız.” ifadesine verdikleri cevaplardan bazıları aşağıdaki gibidir:

Ö53: “Müdür yardımcımızı kalbe benzetirim, çünkü müdüre yardım eder. Bize iyi davranır.”

Ö12: “Evde abi bize bakar, okulda da müdür yardımcımız bir abi gibi bizi korur.”

İlkokul Öğrencilerinin Öğretmenleri ile İlgili Metaforik Algılarına İlişkin Bulgular

İlkokul öğrencilerinin öğretmenleri ile ilgili geliştirdikleri metaforların listesi tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Öğrencilerin Öğretmenlerine Yönelik Geliştirdikleri Metaforlar

Metafor adı	f	Metafor Adı	f
matematik öğretmeni	4	Pamuk Prens	1
zımba	2	Rapunzel,	1
polis	1	melek	10
çiçek	1	profesyonel	2
nar	1	kraliçe	1
karınca	1	prens	5
kalp	10	bilgin kişi	5
arı	2	bilgi cevizi	5
anne	5	kitap kurdu	5
çocuk bakıcısı	5	bilgi kutusu	5
yönetici	2	adaletli bilge	1
el	2	zeka küpü	5
menekşe	1	akıl küpü	5
gül	2	Şirinler	3
babaanne	2		
çita	2		
temsilci	3		

pamuk şekeri	3	
	46	54
Toplam		100

Tablo7’de görüldüğü gibi onar öğrenci, öğretmeni; kalp ve meleğe benzetmişlerdir. Beşer öğrenci; öğretmeni, anne, çocuk bakıcısı, prensese, bilgin kişi, bilgi cevizi, kitap kurdu, bilgi kutusu, zekâ küpü, akıl küpüne, 4 öğrenci matematik öğretmenine, üçer öğrenci; temsilci, pamuk şekeri, Şirinler’e, ikişer öğrenci; zımba, yönetici, arı, el, gül, babaanne, çita, profesyonelle benzetmişlerdir. Birer öğrenci de öğretmenlerini; polis, çiçek, nar, karınca, menekşe, Pamuk Prenses, Rapunzel, kraliçe, adaletli bilgeye benzetmişlerdir. Öğrencilerin öğretmenlerine ilişkin geliştirdikleri metaforlardan oluşturulmuş kavramsal kategoriler ve frekans değerleri Tablo 8’da yer almaktadır.

Tablo 8. Öğrencilerin Öğretmenlerine Yönelik Geliştirdikleri Metaforların Kavramsal Kategorileri

Kavramsal Kategoriler(n=5)	f	Metafor adı (n=32)
<i>Otoriter ve disiplinli bir Ortam olarak okul</i>	8	polis(n=1),yönetici (n=2), profesyonel (n=2), temsilci (n=3)
<i>Öğretim ve öğrenimin olduğu bir ortam olarak okul</i>	42	matematik öğretmeni (n=4),bilgin kişi(n=5), bilgi cevizi(n=5), kitap kurdu (n=5), zeka küpü (n=5), akıl küpü (n=5),arı(n=2), karınca(n=1),çita(n=2), el (n=2), nar(n=1) bilgi kutusu (n=5)
<i>Olumsuz davranışların olduğu bir ortam olarak okul</i>		
<i>Eğlenme ve güzel bir ortam olarak okul</i>	18	pamuk şekeri (n=3), kraliçe (n=1), prenses(n=5), menekşe (n=1), gül (n=2), çiçek (n=1)Pamuk Prenses(n=1), Rapunzel(n=1), Şirinler (n=3)
<i>Arkadaşlık, sevgi ve dayanışma ortamı olarak okul</i>	32	anne(n=5), çocuk bakıcısı(n=2),melek (n=10), adaletli bilge(n=1) kalp(n=10), babaanne(n=2), zımba (n=2).
	Toplam	100

Tablo 8’de görüldüğü gibi öğrenciler tarafından geliştirilen 32 metafordan 5 adet kavramsal kategori ortaya çıkmıştır. Bu kategoriler “Otoriter ve disiplinli bir ortam olarak okul”, “Öğretim ve öğrenimin olduğu bir ortam olarak okul”, “Olumsuz davranışların olduğu bir ortam olarak okul”, “Eğlenme ve güzel bir ortam olarak okul”, “Arkadaşlık, sevgi ve dayanışma ortamı olarak okul” biçiminde sıralanabilir. Her bir kategoride yer alan metaforlar ve öğrencilerin ifadelerine yönelik bulgular ise aşağıdaki gibidir

“Otoriter ve disiplinli bir ortam olarak okul” Kategorisine Yönelik Bulgular

Polis(n=1), yönetici (n=2), profesyonel (n=2), temsilci (n=3) metaforları yer almaktadır. Araştırmaya katılan 8 öğrencinin (%8) öğretmenleri ile ilgili geliştirdikleri metaforlar bu kategoriye girmiştir. Öğrencilerin veri toplama aracında yer alan “Neden benzettiğinizi yazınız.” ifadesine verdikleri cevaplardan bazıları aşağıdaki gibidir:

Ö74: “Polise benzetirim, çünkü yeri gelince iyi, yeri gelince kötü davranıyor.”

Ö51:” Temsilciye benzetirim, çünkü okulda bizim sınıfı temsil eder.”

“Öğretim ve öğrenimin olduğu bir ortam olarak okul” Kategorisine Yönelik Bulgular

Matematik öğretmeni(n=4), bilgin kişi(n=5), bilgi cevizi(n=5), kitap kurdu (n=5), zekâ küpü (n=5), akıl küpü (n=5), arı(n=2), karınca(n=1), çita(n=2), el (n=2), nar(n=1) bilgi kutusu (n=5) metaforları yer almaktadır. Araştırmaya katılan 42 öğrencinin (%42) öğretmenleri ile ilgili geliştirdikleri metaforlar bu kategoriye girmiştir. Öğrencilerin veri toplama aracında yer alan “Neden benzettiğinizi yazınız.” ifadesine verdikleri cevaplardan bazıları aşağıdaki gibidir

Ö16: “Öğretmenimizi ariya benzetirim, çünkü çok çalışandır.”

Ö61: “Öğretmenimi bilgin kişiye benzetirim, çünkü bize çok bilgi veriyor, çok bilgilidir.”

Ö63: “Öğretmenimi kitap kurduna benzetirim, çünkü çok kitap okuyor.”

“Olumsuz davranışların olduğu bir ortam olarak okul” Kategorisine Yönelik Bulgular

Bu kategoride metafor geliştirilmemiştir.

“Eğlenme ve güzel bir ortam olarak okul” Kategorisine Yönelik Bulgular

Pamuk şekeri (n=3), kraliçe (n=1), prenses(n=5), menekşe (n=1), gül (n=2), çiçek (n=1) Pamuk Prens(n=1), Rapunzel(n=1), Şirinler (n=3) metaforları yer almaktadır. Araştırmaya katılan 18 öğrencinin (%18) öğretmenleri ile ilgili geliştirdikleri metaforlar bu kategoriye girmiştir. Öğrencilerin veri toplama aracında yer alan “Neden benzettiğinizi yazınız.” ifadesine verdikleri cevaplardan bazıları aşağıdaki gibidir:

Ö60: “Öğretmenimi Rapunzele’e benzetirim, çünkü tıpkı onun gibi çok iyi kalplidir.”

Ö59: “Öğretmenimi PamukPrens’e benzetirim, çünkü çok iyi kalpli ve çok ama çok pamuk gönüllüdür”

Ö23: “Öğretmenimi menekşe ve güle benzetirim. onlar gibi çok güzel ve çok güzel kokuyor.”

Ö65: “Öğretmenimi prensese benzetirim, çünkü bizim öğretmenimiz çok tatlı, bizimle ilgileniyor.”

Ö20: “Öğretmenimi bir çiçeğe benzetirim. Biz onu üzersek o hemen solar. Başarılı olursak iyi davranırsak hemen çiçek gibi açar.”

“Arkadaşlık, sevgi ve dayanışma ortamı olarak okul” Kategorisine Yönelik Bulgular

Anne(n=5), çocuk bakıcısı(n=2), melek (n=10), adaletli bilge(n=1) kalp(n=10), babaanne(n=2), zımba (n=2) metaforları yer almaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerden 32 öğrencinin (%32) öğretmenleri ile ilgili geliştirdikleri metaforlar bu kategoriye girmiştir. Öğrencilerin veri toplama aracında yer alan “Neden benzettiğinizi yazınız.” ifadesine verdikleri cevaplardan bazıları aşağıdaki gibidir:

Ö80: “Öğretmenimizi meleğe benzetirim, çünkü bize çok iyi davranır.”

Ö56: “Öğretmenimizi anneye benzetirim, çünkü anne gibi bizi korur.”

Ö95: “Öğretmenimizi zımbaya benzetirim, çünkü zımba gibi bizi yakınlaştırır.”

Ö98: “Öğretmenimizi kalbe benzetirim, çünkü sevgi dolu, bizi çok sever”

Öğrencilerin, öğretmenleri ile ilgili geliştirdikleri metafor imgelerinin oluşmasına neden olduğu düşünülen öğretmenin sevilen ve sevilmeyen yönleri Tablo 9’da verilmiştir

Tablo 9. Öğrencilerin, Öğretmenlerinin Sevdikleri ve Sevmedikleri Yönler

Öğretmenin sevilen yönler	f	Öğretmenin sevilmeyen yönler	f
• güler yüzlü olması	12	• bağırması	20
• iyi kalpli olması	6	• kızması	15
• neşeli ve şakacı olması	8	• çok ödev vermesi	14
• hoşgörülü olması	5	• sürekli matematik işlemesi	2
• yardımsever olması	4	• derste bir yerlere gitmesi	8
• güzel ders anlatması	13	• derste bilgisayara bakması	2

• kibar olması	2	• çok yazı yazdırması	2
• bizi sevmesi	10	• ceza vermesi	16
• bizi düşünmesi	4	• söz hakkı vermemesi	3
• bize kızmaması	2	• beden eğitim dersinde bahçeye çıkarmaması	10
• bize iyi davranması	5	• bize küsmesi	1
• başarılı çalışkan olması	3	• tartışması	1
• oyunlar oynaması	4	• çok kuralsız	1
• bahçeye çıkarması	2	• biraz adaletsiz	1
• kuzucuğum demesi	2	• sıkıcı	1
• saygılı ve adaletli davranması	8	• hastalandığında gelmemesi	2
• gezilere götürmesi	3	• çok kitap okutması	1
• beden eğitim dersi yapması	2	• hep aynı kişiyi başkan seçmesi	1
• her şeyini seviyorum	5		
	Toplam		100

Tablo 9' da görüldüğü gibi 13 öğrenci (%13), öğretmenin güzel ders anlatması sevilen yönlerden en fazla olanıdır. Sonra sırasıyla 12 öğrenci(%12) güler yüzlü olması, 10 öğrenci(%10) bizi sevmesi, 8 öğrenci(%8) saygılı ve adaletli davranması, 8 öğrenci(%8) neşeli ve şakacı olması, 6 öğrenci(%6) iyi kalpli olması, beşer öğrenci(%5) hoşgörülü olması, her şeyini, bize iyi davranması, dörder öğrenci (%4) yardımsever olması, bizi düşünmesi, üçer öğrenci(%3) başarılı çalışkan olması, gezilere götürmesi, ikişer öğrenci(%2) kibar olması, oyunlar oynaması, bize kızmaması, bahçeye çıkarması, kuzucuğum demesi, beden eğitim dersi yapması demıştır. Öğretmenin sevilmeyen yönlerine 20 öğrenci (%20) bize bağırması demıştır. 15 öğrenci (%15) kızmaması, 16 öğrenci (%16) ceza vermesi, 14 öğrenci (%14) çok ödev vermesi, 10 öğrenci (%10) beden eğitimi dersinde bahçeye çıkarmaması, 8 öğrenci (%8) derste bir yerlere gitmesi demıştır. 3 öğrenci (%3) söz hakkı vermemesi, ikişer öğrenci (%2) sürekli matematik işlemesi, derste bilgisayara bakması, çok yazı yazdırması, çok kitap okutması, birer öğrenci (%1) bize küsmesi, bizimle tartışması, hastalandığında gelmeyişi, çok kuralsız olması ve adaletsiz olması, sıkıcı olması, aynı kişiyi başkan seçmesi demıştır.

İlkokul Öğrencilerinin Okul Çalışanları ile İlgili Metaforik Algılarına İlişkin Bulgular

İlkokul öğrencilerinin okul çalışanlarına yönelik geliştirdikleri metaforların listesi tablo10'da verilmiştir.

Tablo 10. Öğrencilerin Okul Çalışanlarına Yönelik Geliştirdikleri Metaforlar

Metafor adı	f	Metafor Adı	f
ayak	15	agresif birilerine benzetirim,	10
bacak	15	süpürge	25
kamyon	10	çığırtkan	2
kol	13	keçi	5
keci	2	palyaço	3
	55		45
Toplam	100		

Tablo 10' da görüldüğü gibi 25 öğrenci, okul çalışanlarını süpürgeye benzetmişlerdir. 15 öğrenci, ayak ve bacağa, 10 öğrenci, kamyon ve agresif birilerine, 13 öğrenci kol, 5 öğrenci keçi, 3 öğrenci palyaço, 2 öğrenci, keci ve çığırtkana benzetmişlerdir. Öğrencilerin okul çalışanlarına ilişkin ürettikleri metaforlardan oluşturulmuş kavramsal kategoriler ve frekans değerleri Tablo 11'de yer almaktadır.

Tablo 11. Öğrencilerin Okul Çalışanlarına Yönelik Geliştirdikleri Metaforların Kavramsal Kategoriler

Kavramsal Kategoriler(n=5)	f	Metafor adı (n=10)
<i>Otoriter ve disiplinli bir Ortam olarak okul</i>		
<i>Öğretim ve öğrenimin olduğu bir ortam olarak okul</i>	68	ayak(n=15), bacak (n=15), kol(n=13), süpürge(n=25)
<i>Olumsuz davranışların olduğu bir ortam olarak okul</i>	27	keçi(n=5) agresif biri (n=10), çığırtnkan(n=2), kamyon (n=10)
<i>Eğlenme ve güzel bir ortam olarak okul</i>	5	kedi(n=2), palyaço(n=3)
<i>Arkadaşlık, sevgi ve dayanışma ortamı olarak okul</i>		
Toplam	100	

Tablo11’de görüldüğü gibi öğrenciler tarafından geliştirilen 35 metafordan 5 adet kavramsal kategori ortaya çıkmıştır. Bu kategoriler “Otoriter ve disiplinli bir ortam olarak okul”, “Öğretim ve öğrenimin olduğu bir ortam olarak okul”, “Olumsuz davranışların olduğu bir ortam olarak okul”, “Eğlenme ve güzel bir ortam olarak okul”, “Arkadaşlık, sevgi ve dayanışma ortamı olarak okul” biçiminde sıralanabilir. Her bir kategoride yer alan metaforlar ve öğrencilerin ifadelerine yönelik bulgular ise aşağıdaki gibidir:

“Otoriter ve disiplinli bir ortam olarak okul” Kategorisine Yönelik Bulgular

Bu kategoride metafor geliştirilmemiştir.

“Öğretim ve öğrenimin olduğu bir ortam olarak okul” Kategorisine Yönelik Bulgular

Ayak(n=15), bacak (n=15), kol(n=13), süpürge(n=25) metaforları yer almaktadır. Araştırmaya katılan 68 öğrencinin (%68) okul çalışanları ile ilgili geliştirdikleri metaforlar bu kategoriye girmiştir. Öğrencilerin veri toplama aracında yer alan “Neden benzettiğinizi yazınız.” ifadesine verdikleri cevaplardan bazıları aşağıdaki gibidir:

Ö74: “Çalışanlar süpürgeye benzetirim, çünkü her yeri onlar temizler”

Ö49: “Çalışanları kola benzetirim, çünkü onlar olmadan okul temiz olmaz.”

Ö50: “Çalışanları ayağa benzetirim, çünkü çok çalışıyorlar. Bir orda bir burada.”

Ö16: “Çalışanları bacağa benzetirim, çünkü okulu temizleyerek ayakta tutarlar.”

“Olumsuz davranışların olduğu bir ortam olarak okul” Kategorisine Yönelik Bulgular

Keçi(n=5) agresif biri(n=10), çığırtnkan(n=2), kamyon (n=10) metaforları yer almaktadır. Araştırmaya katılan 27 öğrencinin (%27) okul çalışanlar ile ilgili geliştirdikleri metaforlar bu kategoriye girmiştir. Öğrencilerin verilen veri toplama aracında yer alan “Neden benzettiğinizi yazınız.” ifadesine verdikleri cevaplardan bazıları aşağıdaki gibidir:

Ö93: “Çalışanları keçiye benzetirim, çünkü .....bizi dinlemiyor, inatlaşıyor.”

Ö22: “Çalışanları kamyona benzetirim, çünkü .....bizimle bizim ile kamyon gibi ses çıkararak konuşuyor.”

Ö19: “ .....bizimle çığırtnkan gibi bağıarak konuşuyor.”

“Eğlenme ve güzel bir ortam olarak okul” Kategorisine Yönelik Bulgular

Kedi(n=2), palyaço(n=3)) metaforları yer almaktadır. Araştırmaya katılan 5 öğrencinin (%5) çalışanlar ile ilgili geliştirdikleri metaforlar bu kategoriye girmiştir. Öğrencilerin veri toplama aracında yer alan “Neden benzettiğinizi yazınız.” ifadesine verdikleri cevaplardan bazıları aşağıdaki gibidir:

Ö94: “ .....bize kedi gibi sessiz davranıyor.”

Ö61: " .....bizi palyaço gibi güldürüyor."

Ö98: " .....bizi palyaço gibi güldürüyor."

"Arkadaşlık, sevgi ve dayanışma ortamı olarak okul" Kategorisine Yönelik Bulgular

Bu kategoride metafor geliştirilmemiştir.

İlkokul Öğrencilerinin Verilen Okul Metaforları ile İlgili Algılarına İlişkin Bulgular

İlkokul öğrencilerinin "Okulu bir krala mı yoksa kitaba mı benzetirsiniz, Neden?", sorusuna verdikleri yanıtlar tablo 12'de verilmiştir.

Tablo 12. İlkokul Öğrencilerinin Verilen Okul Metaforlarına Göre Algıları

Metafor ismi	f
Okulu kitaba benzer	93
Okul krala benzer	7
Toplam	100

Tablo 12'de görüldüğü gibi 93 öğrenci okulu kitaba benzetmiştir. 7 öğrenci okulu krala benzetmiştir. Öğrencilerin metaforlara yönelik ifadeleri aşağıdaki gibidir.

Ö 14: "Okulu kitaba benzetirim, çünkü okuldan çok bilgi öğreniyoruz."

Ö79: "Okulu kitaba benzetirim, çünkü her gün yeni bir şey öğreniyorum."

Ö53: "Okulu kitaba benzetirim, çünkü okulda kitap gibi çok maceralı."

Ö44: "Okulu krala benzetirim, çünkü okulda bir krallık gibi yönetilir."

İlkokul öğrencilerinin "Okulu bir krala benzetirsiniz; acımasız mı yoksa demokrat bir krala mı benzetirsiniz, Neden? Sorusuna verdikleri yanıtlar tablo 13' de verilmiştir.

Tablo13. İlkokul Öğrencilerinin Verilen Okul Metaforlarına Göre Algıları

Metafor ismi	f
Okulu acımasız bir kral	3
Okul demokratik bir kral	97
Toplam	100

Tablo 13'de görüldüğü gibi 97 öğrenci okulu demokratik krala benzetmiştir. 3 öğrenci okulu acımasız krala benzetmiştir. Öğrencilerin metaforlara yönelik ifadeleri aşağıdaki gibidir.

Ö97: "Okulu demokratik bir krala benzetirim, çünkü bizim okulda demokrasi vardır."

Ö93: "Okul acımasız bir krala benzetirim, çünkü bazen bize bağıyorlar."

Ö96: "Okul demokratik bir krala benzetirim, çünkü okuldaki herkes adaletli davranır."

Tartışma ve Sonuç

Öğrenciler okul müdürünü genelde akrabalarına, öğretmenlerini ise akrabalarına ve sevdikleri masal kahramanlarına (Rapunzel, Pamuk Prenses gibi) benzetmişlerdir. Okul müdürünü fiziksel özellikleriyle akrabalarına benzetirken öğretmenlerini ise fiziksel özellikleri ile değil davranışları ile benzetmişlerdir. "Babaanneme benzetirim, çünkü, o da spor yapınca mutlu olur.", "Anneme benzetirim, annem gibi davranıyor."

Bu araştırmanın diğer araştırmalardan ayırt eden özelliklerinden birisi belki de en önemlisi öğrencilerin metafor imgesi sunmalarının yanında okulla ve öğretmenleri ile ilgili kişisel düşüncelerinin de belirtmiş olmalarıdır. Bu nedenle ilkökul öğrencilerinin okulla, yöneticilerle ve öğretmenlerle ilgili algılarının belirlenmesi önemlidir. Bu bilgi, okullaşma oranının neden düştüğünü, okulu terk etme sayısının neden arttığına yönelik yapılacak araştırmalara ve

eğitimcilerle farklı bir perspektif sunarak katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca, okulların ve eğitim sisteminin yeniden yapılandırılması yönünde çeşitli model ve önerilere de kaynak olacağı düşünülmektedir.

Sonuç ve Öneriler

Öğrencilerin okulla ilgili metaforik algılarına ilişkin bulgular şöyledir: Öğrenciler okulu metaforik olarak en çok %40 oranı ile eve benzetmişlerdir. Metaforların kategorilenmesinde ise bu alt boyutta %54 ile "Arkadaşlık, sevgi ve dayanışma ortamı olarak okul" en fazla orana sahiptir. "Olumsuz davranışların olduğu bir ortam olarak okul" %5 oranı ile en az yüzdeye sahiptir. Metaforların oluşmasında etkili olan düşüncelerin belirlenmesine yönelik olarak hazırlanan formda "Ağaçlı büyük bahçenin olması" %11 ile en fazla, %1 ile sınıf, sıcak olması vb. ise en az yüzdeye sahiptir. Okulun sevilmeyen yönlerinde %22 ile "tuvaletlerin pis olması" en fazla yüzde ile çıkmıştır.

Bu sonuçlara göre öğrenciler okulu en çok eve benzetmişlerdir. "Arkadaşlık, sevgi ve dayanışma ortamı olarak okul" kategorisi en fazla yüzdeye sahip olarak çıkmıştır. Öğrenciler okul ortamını genellikle olumlu olarak algılamışlardır. Okulun ağaçlı büyük bir bahçeye sahip olması okulun en sevilen yönüdür. Okul öğrenciler tarafından arkadaşlığın, sevgi ve saygının olduğu bir yer olarak kabul edilmiştir. Araştırmanın bu sonucu Saban'ın (2008) ilkököl öğrencilerinin okulun sevgi ve dayanışma, bilgi kazanılan, bir yer olarak görüldüğü bulgusuyla benzerlik göstermektedir.

Öğrencilerin okul yöneticilerine yönelik metaforik algılarına ilişkin bulgular şöyledir: Öğrencilerin okul müdürü için geliştirilen metaforlarda %10 ile "baş" en yüksek orana sahiptir. Metaforların kategorilenmesinde ise en çok "Otoriter ve disiplinli bir okul" %40 ile çıkmıştır. "Eğlenme ve güzel bir ortam olarak okul" %8 ile en az çıkmıştır. Müdür yardımcısı ile ilgili metaforlardan %10 ile "haberci" en çok; %1 ile "mühendis ve akraba" metaforları en az çıkmıştır. Müdür yardımcısı ile ilgili metaforların kategorilenmesinde %47 ile "otoriter ve disiplinli bir ortam olarak okul" en çok; %5 ile "Eğlenme ve güzel bir ortam olarak okul" en az çıkmıştır.

Öğrencilerin okul yöneticileri ile ilgili algılarında okul müdürü "baş"; müdür yardımcısı ise "haberci" olarak algılanmıştır. Yöneticiler ile ilgili metaforlarda en çok "Otoriter ve disiplinli bir okul" kategorisi çıkmıştır. Araştırmanın bu sonucu Balcı'nın (1999) öğrencilerin okulu otoriter, disiplinli, bir yer olarak algıladıkları bulgusuyla benzerlik göstermektedir. Yöneticiler ile ilgili geliştirilen metaforlar, doğrudan otorite ve disiplinle ilgilidir. Bu sonuca göre okul yöneticilerinin okulda disiplin ve otorite kaynağı olarak görüldüğü söylenebilir.

Öğrencilerin öğretmenleri ile ilgili geliştirdikleri metaforik algılarına ilişkin bulgular şöyledir: Öğrencilerin, öğretmenleri için geliştirdikleri metaforlardan %10 ile "kalp ve melek" en çok; %1 ile "polis, çiçek, nar, karınca, menekşe, adaletli bir bilge, kraliçe, Rapunzel, Pamuk Prenses" ise en az çıkmıştır. Bu alt boyutta ilgili metaforların kategorilenmesinde %42 ile "Öğretim ve öğrenimin olduğu bir ortam olarak okul" en yüksek; %8 ile "Otoriter ve disiplinli bir ortam olarak okul" en az çıkmıştır. Metaforların oluşturulmasında etkili olan sevilen, sevilmeyen yönlerde; öğretmenin sevilen yönlerinde %13 ile "güzel ders anlatması" en yüksek; %2 ile "bize kızmaması" ise en az çıkmıştır. Öğretmenin sevilmeyen yönlerinde %22 ile "bağırması" en yüksek; %1 ile "tartışması, çok kuru, sıkıcı ve hastalandığında gelmemesi" en az çıkmıştır.

Öğrencilerin, öğretmenleri ile ilgili geliştirdikleri metaforları genellikle sevgi ve eğitim-öğretimle ilişkilendirmişlerdir. Metafor kategorilerinden "Öğretim ve öğrenimin olduğu bir ortam olarak okul" yüksek çıkmıştır. Bu durum; okul, öğretmen ve eğitim için olumlu bir yaklaşımdır. Araştırmanın bu sonucu Bülbül ve Toker-Gökçe'nin (2015) öğrencilerin okulu bilgi veren geliştiren yer, arkadaşlık ve dayanışma ortamı olarak algıladıkları bulgusuyla benzerlik göstermektedir.

Öğrencilerin okul çalışanları ile ilgili geliştirdikleri metaforik algılarına ilişkin bulgular şöyledir: Öğrencilerin çalışanlar için geliştirdikleri metaforlardan %15 ile "ayak ve bacak" en çok; %2 ile "çıgırtkan ve kedi" en az çıkmıştır. Metaforlardan oluşturulan kategorilerde %68 ile

“Öğretim ve öğrenimin olduğu bir ortam olarak okul” en yüksek; “Eğlenme ve güzel bir ortam olarak okul” %5 ile en az çıkmıştır.

Öğrencilerin okul çalışanları ile geliştirdikleri metaforlarda “Öğretim ve öğrenimin olduğu bir ortam olarak okul” yüksek çıkmıştır. Bu durum okul çalışanlarının okuldaki görevlerini tam olarak gerçekleştirilmeye çalıştıkları anlamına gelebilir. Fakat, öğrenciler tuvaletlerin ve yerlerin pis olmasını okulun sevilmeyen yönleri arasında belirtmişlerdir. Bu sonuçla çalışanların yaptıkları işle, onlardan beklenen beklentinin aynı düzeyde olmadığı söylenebilir.

Verilen metaforlara göre öğrencilerin okul ile ilgili algılarında “okul kitaba benzer” %93 ile yüksek çıkarken “okul krala benzer” %7 ile düşük çıkmıştır. Öğrenciler %97 ile “Okulu demokratik bir krala benzetmişlerdir.” Bu sonuçlar okulun bir bilgi alma yeri olarak görüldüğü ve yönetim şekli ile krallığa benzetilse bile demokratik yönetim olarak algılanması okul yönetim anlayışı için olumludur.

Bu araştırma sonucuna göre öğrencilerin okul, öğretmen ve yöneticilerle ilgili düşünceleri genellikle olumludur. Öğrencilerden sadece iki öğrenci okulu sevmiyorum demiştir. İki öğrenci de okul sıkıcı bir yer olarak gördüğünü belirtmiştir. Okul metaforu olarak da sadece bir öğrenci okulu cehenneme benzetmiştir. Okulla ilgili en fazla geliştirilen metafor evdir. Öğrencilerin okulu sevdiği ve ikinci evleri olarak gördükleri, öğretmenlerinin ders anlatmalarını beğendikleri sonuçları elde edilmiştir.

Bu çalışmada, ilköğretim öğrencilerinin okul algıları değerlendirilmeye çalışılmıştır. Ülkemizde ilköğretimde araştırmalar genellikle nicel yöntemlerle yapılmaktadır. Nitel araştırmalar yapılarak alan yazında yöntem zenginliği ve veri çeşitliliği sağlanabilir. İlkokul öğrencilerinin okul algıları ile ilgili elde edilen verilerden yararlanılarak ölçek geliştirilebilir. Eğitim modelleri oluşturulabilir.

Kaynakça

- Aydoğdu, E. (2008). İlköğretim okullarındaki öğrenci ve öğretmenlerin sahip oldukları okul algıları ile ideal okul algılarının metaforlar yardımıyla analizi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.
- Aktepe, V., Uzunöz, A. & Sarıçam, İ. (2020). Ortaokul öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinde çalışkanlık değerine yönelik metafor algıları . *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6 (2) , 449-466 . DOI: 10.31592/aeusbed.660037
- Balcı, A. (1993). Eğitim örgütlerine yeni bakış açıları: kuram-araştırma ilişkisi-I. Ankara Üniversitesi *Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 25, 27-45.
- Balcı, A. (1999). Metaphorical images of school: school perceptions of students, teachers and parents from four selected schools (in Ankara). Unpublished PhD Thesis. METU Institute of Social Sciences, Ankara.
- Bates, R. J. (2001). Eleştirel teori açısından eğitim yönetimi. (Çev: S. Turan ve M. Şişman). *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 28, 573-592.
- Bülbül, T. & Toker-Gökçe, A. (2015). Meslek lisesi öğrencilerinin metaforik okul algıları: İşlevselci bir yaklaşım. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 16(2), 273-291.
- Erdem, F. & Şatır, Ç. (2000). Farklı örgütlerde kültürel yapının metaforlarla analizi. Sekizinci Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi Bildirileri. Nevşehir: Erciyes Üniversitesi Yayınları
- Ertan-Kantos, Z. (2011). Örgüt metaforlarında liderlik: kavramsal bir çözümleme, *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi - Journal Of Educational Sciences Research*, Cilt:1 , Sayı: 1

- Hurst, D. K. (2000). Kriz ve yenilenme. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Inbar, D. E. (1996). The free educational prison. *Metaphors and Images Educational Research*, 38 (1), 77-92.
- Martinez, M. A, Sauleda, M. & Huber, G. L. (2001). Metaphors as blueprints of thinking about teaching and learning. *Teaching and Teacher Education*, 17, 965-977.
- Özdemir, Ç. (2012). Lise öğrencilerinin metaforik okul algılarının çeşitli değişkenler bakımından incelenmesi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 37 (163), 96-109
- Saban, A. (2008). Okula ilişkin metaforlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 55, 459-496
- Toker-Gökçe, A. & Bülbül, T. (2014). Okul bir insan bedenidir: meslek lisesi öğrencilerinin okul algılarına yönelik bir metafor çalışması [Schools as a human body: A metaphor study related to perceptions about schools among vocational high school students]. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi - Journal of Educational Sciences Research*, 4 (1), 63-88.
- Toy, İ. , Abdulkadir Uzunöz, A., Aktepe, V. , Meydan, A. (2020). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının özgürlük değerine ilişkin metafor algılarının incelenmesi, *Route Educational and Social Science Journal*, 7(1). Ocak.
- Ural Ö., Aydemir, A. Toker-Gökçe, A., Öztoprak-Kavak, Z. (2016). Metaphorical perceptions of secondary school students and teachers about learning and teaching concepts. *Journal of Teacher Education and Educators*, 5(2). 131 – 153.
- Uzunöz, A., Aktepe, V. ve Özağaçhanlı, Z. (2020). Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının tasarruf değerine ilişkin metaforik algıları. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 10(1), 36-51
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2006). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık
- Yıldırım, N. & Uğur, M. (2011). Öğrencilerin algısından okul müdürü imgelerinin karikatürize ifadeleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19 (2), 409-426.

Extended Summary

1. Introduction

School is an important organization that affects the society as much as individuals. The task of the school is the individual; social, economic and political values of the society is to adapt to improve. The compulsory first step of this adaptation process is primary school. An individual's perceptions about primary school may affect other educational levels. In this context, it is important to determine the perceptions of primary school students about school, school administrators, teachers and school staff. Providing continuity of the student to the education level after the primary school, that is to ensure continuity in education, can be a source for shaping the education levels after primary school.

This study aims to reveal the metaphoric perceptions of primary school students towards school. Metaphors; organization helps us understand the culture of the organization with the language of metaphors (Ertan-Kantos, 2011). Metaphors resemble miniature models such as diagrams. This feature makes metaphors powerful. Metaphors help create maps of the invisible elements that prevent the organization of thoughts and take further steps on the issues that are made and processed. Metaphors are required for creativity in management (Hurst, 2000). Metaphors help transfer the features from the known context to the unknown when trying to explain the organization. Metaphors allow to see complexity and abstract from a new perspective with this transfer (Balci, 1993).

2. Method

This study, which aims to reveal the perceptions of primary school students towards their schools by means of metaphors, was carried out in case study design, one of the qualitative research designs. According to Yıldırım and Şimşek (2006), fact science is suitable for investigating cases that are not completely alien to us but we do not fully understand. The qualitative research technique's adaptation to the natural environment, ensuring that the perceptions are explained and the research design is not rigid, the participant role of the researcher, and the fact that it has an inductive analysis are important features. The study group consisted of 100 students attending the fourth grade of an elementary school in Ankara in 2016-2017 academic year. 48 of the participants were female and 57 were male.

Within the scope of the research, a questionnaire prepared by the researchers was given to the students and they were asked to fill out these questionnaires within one hour. In the questionnaire, questions are asked to students, school, headmaster, teachers and other staff at school (for example, what do you look like in your school, why? What do you like in your school? What do you like in your school? Thus, the opinions of the participants towards the school, school administrators, teachers and other employees and the reasons for these opinions were tried to be determined. The students were asked to answer these questions in writing.

The data obtained for the research were analyzed by content analysis. The frequency values were obtained by coding the data obtained in this process. The students' metaphors and their thoughts about the school were analyzed in three sections. In the first part, the metaphors developed by the students were analyzed.

In the third part of the study, the percentages and frequencies of the students were taken to the questions "Do you compare school to a book or a king?", "If you compare a king to a brutal king or a democratic king, why?"

3. Findings, Discussion and Results

One of the distinguishing features of this research from other studies is perhaps the most important is that students present metaphor image as well as their personal thoughts about school and teachers. Therefore, it is important to determine the perceptions of primary school students about school, administrators and teachers. It is thought that this information will contribute to the researches and educators on the reason why the enrollment rate decreases and why the number of dropouts increases. In addition, it is thought that various models and proposals for the restructuring of schools and education system will be a source.

The findings of the students' metaphoric perceptions about the school are as follows: The students compared the school metaphorically with a maximum rate of 40%. In this sub-dimension, School as a medium of friendship, love and solidarity ile has the highest rate with 54% in the categorization of metaphors. School as an environment with negative behaviors sahip has a minimum percentage of 5%. In the form prepared to determine the thoughts that are effective in the formation of metaphors, "Having a large garden with trees. Is maximum 11%, class 1%, being warm and so on. has a minimum percentage. In the unpopular aspects of the school, dirty toilets ile was the highest with 22%.

According to these results, the students most likened the school to home. The category School as a medium of friendship, love and solidarity çıkmış has the highest percentage. Students generally perceived the school environment as positive. The most popular aspect of the school is that it has a large garden with trees. The school has been recognized by students as a place of friendship, love and respect.

The findings of the students' metaphoric perceptions about school principals are as follows: "Head ile has the highest rate of 10% in the metaphors developed for the school principal. The most Met authoritarian and disciplined school Met was 40% in the category of metaphors. School as a fun and beautiful environment çıkmış was at least 8%. Among the metaphors related to the deputy director, "messenger 10 is the highest with 10%; 1 Engineers and relatives "metaphors were at least 1%. School as an authoritarian and disciplined environment" was the highest with 47% and

School as a fun and beautiful environment was the least with regard to the metaphors related to the deputy director.

The school principal was perceived as the head “and the vice-principal was the messenger” in the students’ perceptions of school administrators. In the metaphors related to the administrators, the category of authoritarian and disciplined school was the most.

Among the metaphors developed by the students for their teachers, “heart and angel” is the most common; “Police, flower, pomegranate, ant, violet, fair wise, queen, Rapunzel, Snow White” were the least. In the categorization of the metaphors related to this sub-dimension, school as an environment with teaching and learning was the highest with 42% and school as an authoritarian and disciplined environment” was the least with 8%. Metaphors are effective in the creation of loved, unpopular aspects; 13% of the teacher’s favorite aspects of “beautiful lectures” is highest; % Not to be angry “with 2% was the least. In the unpopular aspects of the teacher, % shouting was highest with 22%; The discussion with 1% is very unregulated, boring and does not come when you get sick” is the least.

The students’ metaphors related to their teachers were generally associated with love and education. Among the metaphor categories, school as a medium of teaching and learning was high. This situation; It is a positive approach to school, teacher and education. This result of the research is similar to Bülbül and Toker-Gökçe’s (2015) finding that students perceive the school as a place of informative development, friendship and solidarity.

The findings of the students’ metaphoric perceptions about school employees are as follows: 15% of the students’ metaphors developed for employees are “feet and legs” çok; 2% Decoy and cat was the least with 2%. 68% School as an environment of teaching and learning is the highest in 68% of the categories formed by metaphors, and school as an entertaining and beautiful environment was the least with 5%.

In the metaphors developed by students with school staff, “School as a school with teaching and learning” was high. This may mean that school staff are trying to do their job at school. However, students stated that the toilets and floors were dirty among the unpopular aspects of the school. With this result, it can be said that the expected expectations of the employees are not at the same level.